

Võitlus laste vaesuse vastu

Andy Vickers – Suurbritannia Pensioni- ja Tööministeerium

Suurbritannia asus seitse aastat tagasi täiskasvanute ja laste vaesuse vastu võitlema töötuse vähendamisega ning saavutas märgatavaid edusamme. Sotsiaalse kaasatuse tagamine ehk kogu elanikkonna osalemine ühiskonnaelus on Euroopa Liidu prioriteet. Iga liikmesriik on ette valmistanud aastateks 2003–2005 sotsiaalse kaasatuse riikliku tegevuskava. Iga riigi kavas on pööratud tähelepanu tööhõivenäitajate edendamisele kui olulisele sotsiaalse kaasatuse vahendile. Ka Eestis on valminud tegevuskava, kus tööhõive tagamine on üks prioriteetidest.

Ühendkuningriigi peamine eesmärk on saavutada võit vaesuse üle. Suurbritannia riiklik sotsiaalse kaasatuse tegevuskava aastateks 2003–2005 sisaldab vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse vastu võitlemise strateegiat. See on osa ühe Euroopa Liidu pikaajalise eesmärgi vähendada Euroopas vaesust aastaks 2010 saavutamisest.

Praeguse valitsuse tööleasumise aegu 1997. aastal elas peaaegu kolmandik lastest Inglismaal madala sissetulekuga peredes. See oli üks halvima näitajaid arenenud maailmas. Aastatel 1979–1997 suhteliselt madala sissetulekuga leibkondades kasvavate laste osakaal enam kui kahekordistus.

Vaesus vähendas inimeste valikuvõimalusi ning majanduslikud ja sotsiaalsed probleemid kuhjusid. Ebasoodsates tingimustes täiskasvanuks saanud töötasid enamasti madalapalgalistel ametikohtadel või elatusid riigi toetustest ning nende elu oli vilets ka pensionipõlves.

See tsükel on nüüd muutumas. 1999. aastal tõi peaminister Tony Blair välja oma eesmärgid saavutamaks õiglasemat, enam kaasatud ühiskonda, kus keegi ei ole tõrjutud väheste võimaluste või puuduse tõttu. Inglise valitsuse eesmärk on

seega välja juurida vaesuse põhjused. Pikaajaliseks eesmärgiks on seatud laste vaesusest vabanemine aastaks 2020.

See ei hõlma ainult laste hetkeolukorra parandamist, vaid ka tulevikuväljavaadete ümberkujundamist. Eesmärk on, et edaspidi saaksid kõik lapsed elada täisväärtuslikku elu ning mõistaksid oma võimalusi täiskasvanuna.

Vaesus tähendab mõistagi enam kui madal sissetulek. See mõjutab inimeste eluviisi – nende tervist, eluaseta ja elukeskkonna kvaliteeti. Valitsus on mõistnud ennetuse vajalikkust, suunates inimesi, kellel on suurem tõenäosus vaesusrisi sattuda, nende tähtsamatel eluetappidel.

Koos elanikkonna keskmiste sissetulekute kasvuga on laste suhteline vaesus järjest vähenenud. Peredele antav finantsabi ning jätkuv progress tööturu eesmärkide osas näitavad, et valitsus on peagi oma eesmärgi saavutamaks. Kõige värskem statistika näitab, et Ühendkuningriik on liikunud 1990. aastate seisust, kus oldi laste vaesusemäära osas Euroopa Liidus esikohal, ELi keskmisele tasemele.

Valitsuse poliitika järgi on töötamine parim väljapääs vaesusest

Võitlus vaesuse vastu on Suurbritannia valitsuse sotsiaal- ja majanduspoliitikas kesksel kohal. Käsikäes sotsiaalse kaasatuse tagamisega, mis on eduka ühiskonna põhitunnus, kõrvaldatakse tõkkeid inimeste tööturule pääsemiseks.

Suurbritannias on tööealiste inimeste suurimaks vaesuse, laste vaesuses kasvamise ning pensioniea vaesuse põhjustajaks töötus. Tööturul osalemine aitab peresid ning annab ka lastele parema ettevalmistuse elus hakkama saada. Samuti tagab see kindlustatuse vanaduspõlves. Seetõttu on valitsus viimase 7 aasta jooksul ümber kujundanud

sotsiaalkaitse, muutes selle passiivsest aktiivseks. Vaesusevastased meetmed on kompleksed.

Programmi „New Deal raames on Suurbritannias tööle läinud miljon inimest. Järjest tavalisemaks on muutumas selliste sotsiaalsete gruppide – üksikvanemad ja puuetega inimesed, kellelt varem ei oodatud töötamist – tööleasumine. Programmi, mis algselt tehti pikaajaliste töötute tööturule tagasitoomiseks, laiendati ka passiivsetele isikutele, kes tööhõives ei osale ega otsi tööd. Suuri investeeringuid on tehtud lastehoiuvõimaluste parandamiseks.

Edukaks on osutunud lastega perede maksusoodustus. Maksusoodustus tagab töötavale lapsevanemale pideva toetuse. Meetme eesmärk on, et tööil käimine tooks perele rohkem raha sisse kui toetustest elamine. Sarnast eesmärki teenib ka jätkuv alampalga tõstmine ning miinimumtasu tagamine noortele (16–17aastastele) töötajatele.

Palju on investeeritud potentsiaalsete töötajate põhioskuste arendamisse. Nii vähemusrahvustele kui põhirahvusele suunatud programm „Oskused

eluks peaks parandama pooleteise miljoni inimese kirja- ning arvutioskust.

Lastega perede toetamine ning vaesusest väljaaitamine peab lõpetama vaesuse ülekandumise põlvkonnalt põlvkonnale. Kooliprogrammid pööravad tähelepanu hariduse jätkamisele järgmistel haridustasemetel. Teenused lastele, lastega peredele ja noortele peavad olema kättesaadavad ning kultuuriliselt vastuvõetavad.

Koostöö

Vaesusel on mitu dimensiooni ning valitsus üksi ei saa efektiivselt lahendada sotsiaalseid kitsaskohti. Seetõttu tegutsevad keskvalitsus ja omavalitsused koostöös mittetulundus- ja erasektoriga ning arvestavad teadlaste arvamust.

Võrreldes 1997. aastaga on madala sissetulekuga peredes elavate laste arv Ühendkuningriigis 2004. aastaks vähenenud poole miljoni võrra ja töötutes leibkondades elavate laste arv 300 000 võrra.